

tovska kotlina basin. The favourable temperature gradient in this part of the Carpathians (185—190 °C in 6,000 m depth) offers appropriate conditions for the accumulation

and preservation of natural gas in such depths.

Preložil I. Varga

RECENZIA

T. Pačes: **Voda a Země**. 1. vyd. Praha, Academia, NČSAV 1982. 174 s., 55 obr., 17 tab.

Z pera nášho popredného hydrogeochemika Tomáša Pačesa vyšla v minulom roku populárno-vedecká publikácia, ktorá aspoň sčasti vyplňa medzeru v edícii kníh o vode s rýdzo prírodovedným, a hlavne geologickým zameraním (treba upozorniť, že roku 1982 vyšla v bratislavskom vydavateľstve Obzor publikácia J. Tölgyessyho a M. Piatríka Voda nad zlato, ktorá podáva súhrnné prírodovedné aj technické poučenie o vode na Zemi).

T. Pačes je v geochémii prírodných vôd uznávaným odborníkom nielen doma, lež aj v zahraničí. Preto je potešujúce, že sa odhodlal odovzdať svoje vedomosti a skúsenosti aj širšiemu okruhu čitateľov, ako sú odborné kruhy. A to je ako je známe, nie práve ľahká úloha. Aj keď (obrazne povedané) kniha je o niečo viac „vedecká“ ako „populárna“, aj tak treba konštatovať, že sa autor zhostil náročnej úlohy dobre. Geochémia prírodných vôd je totiž interdisciplinárnu vednú oblasť, ktorá vychádza zo širokého spektra vedeckých poznatkov syntetizovaných nezriedka pomocou matematického a fyzikálno-chemického aparátu, čo pri populárno-vedeckom spracúvaní spôsobuje veľké starosti.

Publikácia Voda a Země sa člení na 11 častí. Po načrtnutí problematiky v úvodnej kapitole sa hovorí o štruktúre vody, jej vzniku a rozmiestnení na Zemi a o hydrologickom a geologickom obehú vody v prírode. Čitateľovi sa predkladá riešenie takých teoretických ťažkých problémov, ako je napr. vznik oceánov a vývoj chemického zloženia jeho vody v priebehu geologických dôb. Pútavá a moderne je spracovaná nasledujúca kapitola o geologickej činnosti vody, v ktorej sa hodnotí aj úloha vody pri magmatickej a sopeč-

nej činnosti, pri vzniku rúd a metamorfovaných hornín. Ako „rýdzo hydrogeologické“ možno označiť časti o nádržiach podzemnej vody, druhoch prameňov a vyhľadávaní zdrojov vody. Ďalšie dve kapitoly sa zaoberajú vznikom chemického zloženia prírodnej vody (sú tu aj s nevyhnutnou dávkou teórie opísané základné mineralizačné procesy vody) a chemickými vlastnosťami kontinentálnych vôd, vrátane ropných, termálnych a minerálnych. Azda iba nedorozumením nebola posledná časť (o využití, pôvode a získavaní vody v oblastiach geotermálnych systémov) umiestnená hneď za touto kapitolou, ako to vyžadovala logická následnosť. Tak sa stalo, že sa vnútri hydrogeologických a hydrogeochemických častí ocitla kapitola (10), v ktorej sa opisuje voda v ekosystéme (aj keď z hľadiska kvality vody ako miery znečistenia životného prostredia a ochrany vody) a v ktorej autor uzatvára myšlienkovú niť počínajúcu vznikom a vývojom prírodnej vody a končiacou opisom vzťahov v systéme organizmy (t. j. aj človek) — voda, a to so zdôraznením tých vplyvov, ktoré porušujú ekologickú rovnováhu v systéme. Vzhľadom na to, že sa autor už vo viacerých prácach prezentoval ako dobrý znalec problematiky ochrany životného prostredia, možno túto časť pokladať za veľmi stručnú.

Záverom možno knihu T. Pačesa Voda a Země odporúčať všetkým, ktorí sa chcú v zhustenej forme oboznámiť s problematikou vody na našej planéte. Práca je napísaná dobrou populárno-vedeckou formou, možno povedať „jedným dychom“ a je predpoklad, že zaujme široký okruh čitateľov. O to viac treba ľutovať, že úrovni textovej časti nedzodpovedá kvalita reprodukováných fotografií, ale to už ide na vrub vydavateľstva.

Kamil Vrana